
overigens dat we beter niet te veel ruchtbaarheid konden geven aan haar lidmaatschap van de Gereformeerde Kerken. Hij veronderstelde dat dat niet bij alle lezers even goed zou vallen.²⁶

6. Conclusie

In Nederland verschenen in de periode 1736-1980 bijna twaalfhonderd landelijke en regionale periodieken op het gebied van het godsdienstig en kerkelijk leven van de Nederlandse katholieken, van leken, priesters en mannelijke en vrouwelijke religieuzen. In deel 3 van de *Bibliografie van Katholieke Nederlandse Periodieken* zijn deze tijdschriften toegankelijk gemaakt voor onderzoekers door middel van een precieze beschrijving van de specifieke kenmerken van elk periodiek. Naast langlopende en bekende tijdschriften zijn er tal van kleine blaadjes uitgegeven, die soms maar kort bestonden en vaak uitsluitend bestemd waren voor de eigen groep, orde of congregatie. Ook deze interne mededelingenbladen, nieuwsbrieven en jaarlijks verschijnende almanakken, jaarboeken, naamlijsten en kerkelijke directoria geven een schat aan relevante historische informatie over het kerkelijk en godsdienstig leven van de Nederlandse katholieken.

In deze bijdrage zijn enkele hoofdlijnen getrokken uit het geheel van de beschreven periodieken. In de periode tot 1870 was het merendeel van deze bladen afkomstig van de seculiere geestelijkheid, daarna nam het aantal tijdschriften van orden en congregaties een hoge vlucht. De periodieken geven een tijdsbeeld van de opvattingen van de geestelijkheid en de religieuzen over hun verwachtingen ten aanzien van het godsdienstige leven van het katholieke volksdeel en een indruk van de wijze waarop redacties deze ideeën overdroegen. Tevens geven de interne congregatiebladen een goede indruk van de organisatie, groei, werkterreinen en interne discussies binnen de orden en congregaties. De periodieken tonen ook hoe de geestelijkheid door de vakbladen zelf werd gevormd in haar denken over haar taken en de veranderingen die daarin plaatsvonden, waarbij opvalt dat de reguliere priesters zich met name in de eerste helft van de twintigste eeuw graag opstelden als 'leermeesters' van de hele Nederlandse clerus, zowel diocesaan als religieus. Vanaf de jaren zestig nam het aandeel van de priesters en religieuzen in de periodieken over het godsdienstig en kerkelijk leven af. Leken, mannen én vrouwen, katholieken en protestanten, kregen een vaste plaats in de colofons.

²⁶ Jan van Hooijdonk in zijn lezing 'Van zuil naar ziel' bij de presentatie van *BKNP* 3 op 15 mei 2012 in Nijmegen